Towards Modern Slavic Studies

Irena Bogoczová

WSPÓŁCZESNE TEORIE LINGWISTYCZNE W JĘZYKOZNAWSTWIE SŁOWIAŃSKIM

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Towards Modern Slavic Studies – 2020-1-PL01-KA203-081976, 2020 Erasmus+ Strategic Partnerships for higher education

Publikacja sfinansowana z funduszy Komisji Europejskiej w ramach programu Erasmus+

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną.

PUBLIKACJA BEZPŁATNA

© [I. Bogoczová], licencja: CC BY-NC-ND 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.pl)

Ostrawa 2022

Konwersatorium, 15 spotkań x 90 minut (2x45 min.)
Model pracy: w formie zdalnej, kontaktowej lub hybrydowej

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPIS TREŚCI

Spotkanie 1. Współczesne teorie lingwistyczne w językoznawstwie słowiańskim – na tle językoznawstwa strukturalistycznego 5

Spotkanie 2. Socjolingwistyka (1) 7

Spotkanie 3. Socjolingwistyka (2) 9

Spotkanie 4. Eko-, etno- i antropolingwistyka (1) 11

Spotkanie 5. Eko-, etno- i antropolingwistyka (2), teoria Sapira i Whorfa 14

Spotkanie 6. Eko-, etno- i antropolingwistyka (3) 16

Spotkanie 7. Polityka językowa (1) 18

Spotkanie 8. Polityka językowa (2) 21

Spotkanie 9. Psycholingwistyka (1) 23

Spotkanie 10. Psycholingwistyka (2) 26

Spotkanie 11. Lingwistyka kognitywna (1) 28

Spotkanie 12. Lingwistyka kognitywna (2) 31

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Spotkanie 13. Teolingwistyka (1) 33

Spotkanie 14. Teolingwistyka (2) 35

Spotkanie 15. Testacja i ocena 37

Informacje 38

Literatura 41

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 1. WSPÓŁCZESNE TEORIE LINGWISTYCZNE W JĘZYKOZNAWSTWIE SŁOWIAŃSKIM – NA TLE JĘZYKOZNAWSTWA STRUKTURALISTYCZNEGO.		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Nauczyciel wyjaśnia: Do czego służy dany przedmiot? Dlaczego został wprowadzony do programu studiów? Jak będą prowadzone zajęcia? Jakie metody pracy zostaną wykorzystane? Jakie tematy będą omawiane? Co będzie wymagane od studenta? Jaka będzie forma kontroli wiedzy studenta? (a. nauczyciela)	20
2. Wprowadzenie	Sygnałem początku zajęć jest podanie tematu danego spotkania: *Współczesne teorie lingwistyczne w językoznawstwie słowiańskim – na tle językoznawstwa strukturalistycznego*. Wykładowca zwraca uwagę na aktualność poruszanych zagadnień, na charakter i znaczenie tzw. językoznawstwa zewnętrznego. Następuje dyskusja na temat treści takiego językoznawstwa i zależności pomiędzy nim a innymi dziedzinami nauki. Nauczyciel nawiązuje do wstępnej wiedzy studentów, do treści przedmiotów, które współtworzą ich program studiów, pyta o doświadczenia studentów z zagadnieniami, które należą do danego przedmiotu. (a. nauczyciela, a. studenta)	10
3. Główna aktywność	Nauczyciel rozpoczyna wykład od prezentacji podstawowych cech językoznawstwa strukturalistycznego – najczęściej używanej metody opisu (systemu) języka. Następnie przedstawia poszczególne tematy przedmiotu: definiuje w	40

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	skrócie nowe pojęcia, uzasadnia znaczenie omawianych subdyscyplin językoznawczych oraz zwraca uwagę na ich interdyscyplinarny charakter. W dyskusji studenci próbują sami odgadnąć i sformułować treści prezentowanych subdyscyplin. Z zastosowanych aktywności wynika sens poznawania i stosowania innych teorii językoznawczych (poza strukturalistycznymi). (a. nauczyciela, a. studenta)	
4. Zakończenie zajęć	Nauczyciel wysuwa wnioski, które przekonują studentów do korzyści wynikających ze stosowania innych metod opisu języka (niż tylko strukturalistycznych) i zachęca do zastanowienia się nad mniej rozpowszechnionymi teoriami językoznawczymi. (a. nauczyciela)	10
5. Następne kroki	Nauczyciel zleca studentom zadania: zaznajomienie się z odpowiednim rozdziałem skryptu do zajęć.	10
6. Potrzebne materiały	Skrypt do przedmiotu w formie pisemne (w wersji elektronicznej lub drukowanej), prezentacja do zajęć w PowerPoint.	-
7. Uwagi	-	

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 2. SOCJOLINGWISTYKA (1)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Nauczyciel wyjaśnia: Czym wyróżnia się socjolingwistyka? Jakie są jej priorytety? Czym wzbogaca językoznawstwo ogólne? Do czego służy? Kogo powinna interesować szczególnie? Jakie jest jej miejsce wśród pozostałych subdyscyplin językoznawczych (mapa skojarzeń)? (a. nauczyciela)	5
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od sprawdzania znajomości poprzedniego tematu oraz powtórki klasyfikacji języków słowiańskich z uwzględnieniem aspektu społecznego (liczby użytkowników). Nauczyciel stosuje metody: rozmowę nauczającą (zadawanie pytań), technikę niedokończonych zdań, dyskusję panelową. Następnie zostaje przedstawiony bank pojęć/terminów związanych z daną subdyscypliną językoznawczą (podanie ekwiwalentów terminów w innych (znanych studentom) językach słowiańskich i w języku angielskim). Studenci dokonują selekcji pojęć i definiują te, które już znają. Stosują definicje: realnoznaczeniową, zakresową, synonimiczną/antonimiczną lub przykładową. Nauczyciel koryguje i uzupełnia sformułowania studentów. (a. nauczyciela, a. studenta)	15
3. Główna aktywność	Nauczyciel podaje naukową definicję subdyscypliny (*Socjolingwistyka*), przedstawia wachlarz zagadnień z nią związanych, podkreślając jej specyfikę (na tle językoznawstwa strukturalistycznego).	45

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Następnie prezentuje rozwój socjolingwistyki od poł. XX w., osiągnięcia badaczy w USA, w państwach Europy Zachodniej, w Związku Radzieckim, w pozostałych państwach słowiańskich – przed rokiem 1989 i po nim (linia czasu). Skupia uwagę na aktualnej słowiańskiej socjolingwistyce (ośrodki, nazwiska, monografie, czasopisma, programowe artykuły), omawia osiągnięcia słowiańskich badaczy na polu socjolingwistyki, podaje istotne prace socjolingwistyczne, tematy nurtujące czeskich socjolingwistów: stratyfikacja czeskiego języka etnicznego, fenomen „obecná čeština", dyglosja i inne. Bardziej szczegółowo zostają omówione tematy: puryzm językowy, status języka, stratyfikacja języka etnicznego, język kulturalny a potoczny, język mówiony a pisany, teoria komunikacji językowej. (a. nauczyciela)	
4. Zakończenie zajęć	Zajęcia zamyka podsumowanie istotnych informacji dokonane przez studentów (korygowana dyskusja panelowa), wyróżnienie zadań socjolingwistyki oraz jej znaczenia dla językoznawstwa. (a. nauczyciela)	5
5. Następne kroki	Studentom zostaną polecone prace autorów: W. Lubaś, J. Bralczyk, S. Grabias, L. Šatava, D. Brozović, S. Kordić..., z których student wybiera do lektury tę, która odpowiada mu pod względem języka/tematu itp. Na podstawie lektury student przygotowuje do kolejnych zajęć własną prezentację przedstawiającą treść i tezy zawarte w wybranej literaturze.	15
6. Potrzebne materiały	Skrypt do przedmiotu w formie pisemne (w wersji elektronicznej lub drukowanej), prezentacja do zajęć w PowerPoint. Lista lektur do przygotowania zadania domowego, linki do materiałów dostępnych w Internecie.	-
7. Uwagi	Podanie terminu wypracowania zadania, informacji dotyczących objętości i formy prezentacji.	5

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 3. SOCJOLINGWISTYKA (2)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Spotkanie ma na celu utrwalić wiedzę teoretyczną z zakresu socjolingwistyki i przekonać studentów o jej przydatności. Spotkanie daje studentom możliwość zaprezentowania własnej interpretacji problematyki.	-
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od sprawdzania znajomości poprzedniego tematu – *Socjolingwistyka*. Nauczyciel zadaje pytania: Co nurtuje socjolingwistów? Jakie konkretne tematy rozwiązuje socjolingwistyka czeska, południowosłowiańska? Skąd wzięła się socjolingwistyczna metoda badawcza i czym różni się od tradycyjnej – strukturalistycznej? Nauczyciel stosuje metody: rozmowę nauczającą (zadawanie pytań), technikę niedokończonych zdań, dyskusję panelową. Sygnałem do rozpoczęcia zajęć jest przypomnienie zadań wynikających z poprzedniego spotkania – przygotowanie przez studenta (studentów) własnej prezentacji na podstawie lektury pracy jednego autora. Prezentacja (prezentacje) poprzedza powtórzenie poprzednio omawianego wachlarza zagadnień. Następnie nauczyciel poszerza wiedzę studentów o szczegółowe informacje dotyczące tematu/tematów, który/które odnosi się / odnoszą się do przygotowanej przez studenta prezentacji (np. język a etniczność, poprawność językowa, zależność języka od sytuacji komunikacyjnej itp.). (a. nauczyciela)	20
3. Główna aktywność	Prezentacja/prezentacje na wybrany temat przygotowane przez studentów.	35-45

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	(a. studenta)	
4. Zakończenie zajęć	Zadawanie pytań studentom, dyskusja na zaprezentowany temat / zaprezentowane tematy, uzupełnienia i korekcja ze strony nauczyciela, dodatkowe pytania i komentarze. Ocena ustna aktywności studenta/studentów przez nauczyciela i pozostałych studentów. Zamknięcie tematu /tematów, sformułowanie podstawowych tez zawartych w prezentacji/prezentacjach. (a. nauczyciela)	20-30
5. Następne kroki	Zapowiedź tematu kolejnych zajęć.	5
6. Potrzebne materiały	Sprzęt: laptop, rzutnik.	-
7. Uwagi	-	-

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 4. EKO-, ETNO- I ANTROPOLINGWISTYKA (1)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Nauczyciel wyjaśnia: Co łączy ekolingwistykę, etnolingwistykę i antropolingwistykę? Które tematy są dla nich wspólne? Czym różnią się wzajemnie te subdyscypliny? Jakie metody badawcze są w nich stosowane? (a. nauczyciela)	5
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od powtórzenia wszystkich zawartych w przedmiocie nowych teorii językoznawczych. Aktywnością wprowadzającą jest rozmowa nauczająca (zadawanie pytań), technika niedokończonych zdań, dyskusja panelowa. Następnie zostaje przedstawiony bank pojęć/terminów związanych z daną subdyscypliną językoznawczą (podanie ekwiwalentów terminów w innych (znanych studentom) językach słowiańskich i w języku angielskim). Studenci wybierają te terminy, o których sądzą, że są im znane, i próbują je samodzielnie zdefiniować, wykorzystując definicje: realnoznaczeniową, zakresową, synonimiczną/antonimiczną lub przykładową. Nauczyciel koryguje i uzupełnia sformułowania studentów. (a. nauczyciela, a. studenta)	15
3. Główna aktywność	Nauczyciel podaje naukowe definicje (kolejno) ekolingwistyki, etnolingwistyki i antropolingwistyki, tłumaczy, na czym polega różnica pomiędzy subdyscyplinami i podsumowuje te różnice. Następnie podkreśla wspólną cechę – badanie i opis języka w kontekście kultury. Nauczyciel omawia poszczególne etapy rozwoju wszystkich trzech dyscyplin, objaśnia etymologię ich nazw, wskazuje na ich miejsce w ramach nauk o człowieku, jego kulturze, środowisku naturalnym, podkreśla tradycję tych dyscyplin, podaje nazwiska polskich badaczy, którzy stali u podstaw ekolingwistyki, etnolingwistyki i antropolingwistyki.	45

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Istotną częścią składową aktywności jest definiowanie kolejnych pojęć/zagadnień: etnos, etnizm, etnia, etniczność, etnikum, etnolekt, etnonim itp., jak również: naród, narodowość, państwo narodowe, państwo, język państwowy, język etniczny, język większościowy/mniejszościowy… Następnie przedstawione zostają tematy związane z językiem (naturalnym) grup społecznych, problem tzw. zewnętrznej historii języka oraz postaw grup społecznych wobec języka (ocenianie języka). Aktywności studentów polegają na dodawaniu do przerabianych tematów kolejnych zagadnień, które są im znane z autopsji (np. problemy osoby wielojęzycznej, członka mniejszości narodowej, użytkownika języka regionalnego). Studenci starają się sformułować własne doświadczenia lub obserwacje, wspólnie z nauczycielem usiłują o ich obiektywną interpretację. Bardziej szczegółowo zostają omówione tematy: status (prawny) języka w środowisku wielojęzycznym, tożsamość etniczna/narodowa i językowa jednostki lub grupy. (a. nauczyciela)	
4. Zakończenie zajęć	Zajęcia zamyka podsumowanie podstawowych tez wszystkich trzech omawianych subdyscyplin naukowych (dyskusja panelowa korygowana przez nauczyciela), wyróżnienie zadań eko-, etno- i antropolingwistyki oraz ich znaczenia dla językoznawstwa i innych nauk społecznych. (a. nauczyciela, a. studenta)	5
5. Następne kroki	Studentom zostaną polecone prace (w tłumaczeniu na języki słowiańskie) autorów: E. Renana, M. Foucaulta, A. Gramsciego, E.S. Bogardusa, J. Szczepańskiego, G. Babińskiego, A. Kłoskowskiej, J. Nikitorowicza, A. Sadowskiego, T. Smolińskiej, D. Wojakowskiego, L.M. Nijakowskiego, M. Hrocha i innych, z których studenci wybierają dla lektury po	15

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	jednej pracy. Na jej podstawie studenci przygotowują do kolejnych zajęć własną prezentację przedstawiającą treść i tezy zawarte w wybranej literaturze.	
6. Potrzebne materiały	Skrypt do przedmiotu w formie pisemne (w wersji elektronicznej lub drukowanej), prezentacja do zajęć w PowerPoint. Mapa Słowiańszczyzny. Mapy językowe państw słowiańskich. Lista lektur do przygotowania zadania domowego, linki do materiałów dostępnych w Internecie.	-
7. Uwagi	Podanie terminu wypracowania zadania, informacji dotyczących objętości i formy prezentacji.	5

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 5. EKO-, ETNO- I ANTROPOLINGWISTYKA (2), TEORIA SAPIRA I WHORFA		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Celem zajęć jest przedstawienie studentom teorii/metody opisu języka znanej pod nazwą teoria Sapira i Whorfa.	-
2. Wprowadzenie	Nauczyciel zaznajamia studentów z integracjonizmem w językoznawstwie. Następnie w skrócie prezentuje nurty w językoznawstwie amerykańskim w 1. połowie XX wieku i w latach 50., 60. (etnolingwistyka, neohumboldtyści, behawioryzm, natywizm, uniwersalizm językowy). Przedstawia charakter badań prowadzonych przez Franza Boasa, Edwarda Sapira oraz B.L. Whorfa oraz sylwetki tych badaczy. Tłumaczy pojęcie „relatywizm językowy". (a. nauczyciela)	30
3. Główna aktywność	Nauczyciel prezentuje teorię Sapira i Whorfa: jej podstawy, paradygmat wiedzy na temat języków indiańskich. Uwaga skupia się wokół zalet i wad (mocnych i słabych stron) omawianej teorii. Studenci podają kolejne argumentacje za/przeciw (metoda indukcji, kuli śniegowej). (a. nauczyciela, a. studenta)	50
4. Zakończenie zajęć	Nauczyciel zamyka swoją aktywność wyszczególnieniem argumentów przemawiających za teorią i przeciw niej.	10

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

5. Następne kroki	-	
6. Potrzebne materiały	Lista lektur i linków do materiałów dostępnych w Internecie.	
7. Uwagi	-	

SPOTKANIE 6. EKO-, ETNO- I ANTROPOLINGWISTYKA (3)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Celem zajęć jest interpretacja poznanych teorii z zakres eko-, etno- oraz antropolingwistyki na podstawie wybranych prac, szczególnie polskich i czeskich badaczy.	-
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od sprawdzania znajomości tematu *Teoria Sapira i Whorfa*. Do tego celu nauczyciel stosuje metody: rozmowę nauczającą (zadawanie pytań), technikę niedokończonych zdań, dyskusję panelową. Sygnałem do rozpoczęcia zajęć jest przypomnienie zadań wynikających z poprzedniego spotkania – przygotowanie przez studenta (studentów) własnej prezentacji na podstawie lektury pracy jednego autora. Następnie nauczyciel przypomina wachlarz zagadnień związanych z omawianym tematem. (a. nauczyciela)	20
3. Główna aktywność	Prezentacja/prezentacje na wybrany temat przygotowane przez studentów. 3. (a. studenta)	35-45
4. Zakończenie zajęć	Zadawanie pytań studentom, dyskusja na zaprezentowany temat / zaprezentowane tematy, uzupełnienia i korekcja ze strony nauczyciela, dodatkowe pytania i komentarze. Ocena ustna aktywności studenta/studentów przez nauczyciela i pozostałych studentów. Zamknięcie tematu /tematów w postaci sformułowania podstawowych tez zawartych w prezentacji/prezentacjach. (a. nauczyciel, a. studenta)	20-30

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

5. Następne kroki	Zapowiedź tematu kolejnych zajęć.	5
6. Potrzebne materiały	Sprzęt: laptop, rzutnik.	-
7. Uwagi	-	-

SPOTKANIE 7. POLITYKA JĘZYKOWA (1)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Nauczyciel wyjaśnia: Czym zajmuje się polityka językowa? Komu i do czego służy? Jakie są jej metody, działy, obszary działania? Kto ją uprawia i w jakim celu? Czym różni się od polityki i językoznawstwa ogólnego (od socjolingwistyki)? Jakie tematy podejmuje / może podejmować? (mapa skojarzeń) (a. nauczyciela)	5
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od sprawdzania znajomości poprzedniego tematu – *Eko-, etno- i antropolingwistyka*. Do tego celu nauczyciel stosuje metody: rozmowę nauczającą (zadawanie pytań), technikę niedokończonych zdań, dyskusję panelową. Następnie zostaje przedstawiony bank pojęć/terminów związanych z polityką językową (podanie ekwiwalentów terminów w innych (znanych studentom) językach słowiańskich i w języku angielskim). Studenci dokonują selekcji pojęć i definiują te, które już znają. Stosują definicje: realnoznaczeniową, zakresową, synonimiczną/antonimiczną lub przykładową. Nauczyciel koryguje i uzupełnia sformułowania studentów. (a. nauczyciela, a. studenta)	15
3. Główna aktywność	Nauczyciel podaje naukową definicję subdyscypliny (polityka językowa), przedstawia wachlarz zagadnień z nią związanych, podkreślając jej specyfikę (na tle językoznawstwa strukturalistycznego, na tle oficjalnej polityki państwa). Następnie prezentuje rozwój polityki językowej od końca pierwszej wojny światowej, kontynuuje okresem międzywojennym oraz rozpadem słowiańskich państw federacyjnych po 1989 r. Podaje najważniejsze uchwały międzynarodowe regulujące współistnienie różnych grup językowych na terenie jednego państwa. Komentuje	45

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	ustawy językowe szczególnie przyjmowane w krajach słowiańskich od lat 90. XX w. Wymienia instytucje zainteresowane wdrażaniem polityki językowej w codzienne życie społeczeństwa. Nauczyciel wraca do rozwoju historycznego omawianej subdyscypliny (linia czasu), przytacza nazwiska jej przedstawicieli, podstawowe prace i wydarzenia naukowe, np. konferencje. Wprowadza kolejne terminy wiążące się z poszczególnymi zadaniami polityki językowej: planowanie statusu, korpusu i akwizycji języka. Proces realizacji podanych trzech działów polityki językowej nauczycie prezentuje szczegółowo na materiale pochodzącym z pracy socjologa i językoznawcy Milorada Radovanovića (10 kroków). Wspólnie ze studentami nauczyciel zastanawia się nad warunkami potrzebnymi do emancypacji języka (wyliczenie zostaje uzupełnione w postaci tabeli, mapy mentalnej). (a. nauczyciela, a. studenta)	
4. Zakończenie zajęć	Zajęcia zamyka podsumowanie istotnych informacji dokonane przez studentów (korygowana dyskusja panelowa), wyróżnienie zadań i kompetencji polityki językowej (zakres i sposoby ingerowania państwa w sprawy językowe jego obywateli). (a. nauczyciela, a. studenta)	5
5. Następne kroki	Studentom zostaną polecone prace autorów: P. Krejčí, H. Jaroszewicz, M. Czerwiński, A. Spagińska-Pruszak (odnoszące się do sytuacji językowej w byłej Jugosławii i krajach postjugosłowiańskich), z których studenci wybierają tę, która odpowiada im najbardziej. ALBO Student może zapoznać się samodzielne z treścią polskiej ustawy o mniejszościach narodowych, etnicznych i grupach regionalnych (2005) i przedstawić ją reszcie studentów. ALBO	15

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Student może skorzystać z którejkolwiek wersji językowej Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych Rady Europy. Na podstawie lektury źródła student/studenci przygotowuje/przygotowują własną prezentację przedstawiającą treść i najważniejsze tezy zawarte w wybranej literaturze. Prezentacja będzie przedmiotem uwagi na następnych zajęciach.	
6. Potrzebne materiały	Skrypt do przedmiotu w formie pisemne (w wersji elektronicznej lub drukowanej), prezentacja do zajęć w PowerPoint. Lista lektur do przygotowania zadania domowego, linki do materiałów dostępnych w Internecie.	-
7. Uwagi	Podanie terminu wypracowania zadania, informacji dotyczących objętości i formy prezentacji.	5

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 8. POLITYKA JĘZYKOWA (2)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Spotkanie ma na celu wskazać na potrzebę i przydatność prowadzenia w danym państwie obiektywnej, przemyślanej, mądrej polityki językowej. Spotkanie daje studentom możliwość zaprezentowania własnej interpretacji problematyki.	-
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od sprawdzania wiedzy na temat *Socjolingwistyka*, szczególnie znajomości 10 kroków procesu wdrażania treści polityki językowej oraz warunków emancypacji języka. Nauczyciel zadaje pytania: Czym zajmuje się polityka językowa? Jakie przepisy/normy prawne regulują sytuację językową w państwach słowiańskich? Kto w państwie decyduje o sytuacji językowej? Nauczyciel stosuje metody: rozmowę nauczającą (zadawanie pytań), technikę niedokończonych zdań, dyskusję panelową. Sygnałem do rozpoczęcia zajęć jest przypomnienie zadań wynikających z poprzedniego spotkania – przygotowanie przez studenta (studentów) własnej prezentacji na podstawie lektury pracy jednego autora. W zależności od tematu prezentacji nauczyciel podaje potrzebne dodatkowe informacje. (a. nauczyciela, a. studenta)	20
3. Główna aktywność	Prezentacja/prezentacje na wybrany temat przygotowane przez studentów. (a. studenta)	35-45
4. Zakończenie zajęć	Zadawanie pytań studentom, dyskusja na zaprezentowany temat / zaprezentowane tematy, uzupełnienia i korekcja ze strony nauczyciela, dodatkowe pytania i komentarze.	20-30

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Ocena ustna aktywności studenta/studentów przez nauczyciela i pozostałych studentów. Zamknięcie tematu /tematów, sformułowanie podstawowych tez zawartych w prezentacji/prezentacjach. (a. nauczyciela, a. studenta)	
5. Następne kroki	Zapowiedź tematu kolejnych zajęć.	5
6. Potrzebne materiały	Sprzęt: laptop, rzutnik.	-
7. Uwagi	-	-

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 9. PSYCHOLINGWISTYKA (1)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Nauczyciel wyjaśnia: Czym zajmuje się psycholingwistyka? Jakie są jej metody badawcze? Czym wzbogaca językoznawstwo ogólne? Do czego służy? Kogo powinna interesować szczególnie? Jakie jest jej miejsce wśród pozostałych subdyscyplin językoznawczych, społecznych, medycznych, pedagogicznych? (mapa skojarzeń) (a. nauczyciela)	5
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od sprawdzania znajomości poprzedniego tematu – *Polityka językowa*. Do tego celu nauczyciel stosuje metody: rozmowę nauczającą (zadawanie pytań), technikę niedokończonych zdań, dyskusję panelową. Następnie zostaje przedstawiony bank pojęć/terminów związanych z psycholingwistyką (podanie ekwiwalentów terminów w innych (znanych studentom) językach słowiańskich i w języku angielskim). Studenci dokonują selekcji pojęć i definiują te, które już znają. Stosują definicje: realnoznaczeniową, zakresową, synonimiczną/antonimiczną lub przykładową. Nauczyciel koryguje i uzupełnia sformułowania studentów. (a. nauczyciela, a. studenta)	15
3. Główna aktywność	Nauczyciel podaje naukową definicję omawianego kierunku (psycholingwistyki), przedstawia wachlarz zagadnień z nią związanych, podkreślając jej specyfikę (na tle językoznawstwa strukturalistycznego). Następnie prezentuje rozwój psycholingwistyki od połowy XX w., zwracając uwagę na teorie prekursorów tej dziedziny, psychologów i filozofów, szczególnie Wilhelma Wundta, Karla Böhlera, Lwa Wygotskiego i Jeana Piageta. Następnie wymienia wydarzenia, które miały wpływ na powstanie i rozwój dyscypliny w Stanach	45

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Zjednoczonych, m.in. sympozjum i tom pokonferencyjny pod red. Ch.E. Osgooda i T.A. Sebeoka zatytułowany *Psycholinguistics. A survey of theory and research problems* (1954). Nauczyciel tłumaczy, na czym polegała różnica w koncepcji psycholingwistyki rozwojowej w wersji Leonarda Bloomfielda, ew. Burrhusa Frederica Skinnera (behawioryzm), oraz Noama Chomskiego (natywizm). Następnie wykład nauczyciela przenosi się na grunt Europy, w tym również państw słowiańskich. Nauczyciel przedstawia i po kolei omawia wachlarz zagadnień związanych z psycholingwistyką, szczegółowo omawia tematy: bilingwizm, diglosja, semikomunikacja, interferencja językowa. Wymienione gatunki bilingwizmu zostają scharakteryzowane przy współudziale studentów, którzy dzielą się własnymi doświadczeniami. Nauczyciel reasumuje podane informacje. (a. nauczyciela, a. studenta)	
4. Zakończenie zajęć	Zajęcia zamyka podsumowanie istotnych podtematów związanych z psycholingwistyką, powtarza użytą terminologię oraz i wskazuje na dziedziny życia człowieka i grupy społecznych, w których psycholingwistyka znajduje zastosowanie. (a. nauczyciela)	5
5. Następne kroki	Studentom zostaną polecone prace autorów: I. Kurcz, I. Nebeskiej, J. Štefánika, A. Seretny, E. Lipińskiej, J. Průchy, z których studenci wybierają tę, która odpowiada im najbardziej. ALBO Studentom zostanie polecona praca (w tłumaczeniach) Korneja Czukowskiego *От двух до пяти.* Na podstawie wybranego źródła student/studenci przygotuje/przygotują prezentację, która będzie przedmiotem kolejnego spotkania.	15

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

6. Potrzebne materiały	Skrypt do przedmiotu w formie pisemne (w wersji elektronicznej lub drukowanej), prezentacja do zajęć w PowerPoint. Lista lektur do przygotowania zadania domowego, linki do materiałów dostępnych w Internecie.	-
7. Uwagi	Podanie terminu wypracowania zadania, informacji dotyczących objętości i formy prezentacji.	5

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 10. PSYCHOLINGWISTYKA (2)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Spotkanie ma na celu utrwalić wiedzę teoretyczną z zakresu psycholingwistyki i przekonać studentów o jej przydatności. Spotkanie daje studentom możliwość zaprezentowania własnej interpretacji problematyki.	-
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od powtórki wiedzy na temat psycholingwistyki, znajomości terminologii fachowej itp. Nauczyciel sprawdza wiedzę studentów na poprzednio omawiane tematy. Zadaje pytania o definicję i wachlarz zagadnień psycholingwistyki, o jej praktyczne zastosowanie w procesie akwizycji języka ojczystego i obcego (drugiego, kolejnego), o tradycje i osiągnięcia psycholingwistyki w USA, Europie Zachodniej i państwach słowiańskich. Sygnałem do rozpoczęcia zajęć jest przypomnienie zadań wynikających z poprzedniego spotkania – przygotowanie przez studenta (studentów) własnej prezentacji na podstawie lektury pracy jednego autora. W zależności od tematu prezentacji nauczyciel podaje potrzebne dodatkowe informacje. (a. nauczyciela, a. studenta)	20
3. Główna aktywność	Prezentacja/prezentacje na wybrany temat przygotowane przez studentów. (a. studenta)	35-45
4. Zakończenie zajęć	Zadawanie pytań studentom, dyskusja na zaprezentowany temat / zaprezentowane tematy, uzupełnienia i korekcja ze strony nauczyciela, dodatkowe pytania i komentarze. Ocena ustna aktywności studenta/studentów przez nauczyciela i pozostałych studentów.	20-30

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Zamknięcie tematu /tematów, sformułowanie podstawowych tez zawartych w prezentacji/prezentacjach. (a. nauczyciela, a. studenta)	
5. Następne kroki	Zapowiedź tematu kolejnych zajęć.	5
6. Potrzebne materiały	Sprzęt: laptop, rzutnik.	-
7. Uwagi	-	-

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 11. LINGWISTYKA KOGNITYWNA (1)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Nauczyciel wyjaśnia: Czym zajmuje się lingwistyka kognitywna (LK)? Jakie są jej metody badawcze? Czym wzbogaca językoznawstwo ogólne? Do czego służy? Kogo interesuje w szczególności? Co dostrzega w języku i otaczającej nas rzeczywistości? Jakie jest jej miejsce wśród pozostałych subdyscyplin językoznawczych? (mapa skojarzeń) (a. nauczyciela)	5
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od powtórki podstawowych tez językoznawstwa strukturalistycznego, od przypomnienia tradycyjnych (strukturalistycznych) metod badawczych używanych w opisie języka. Zostaje przywołana problematyka znaku językowego i jego cech. Do tego celu nauczyciel stosuje metody: rozmowę nauczającą (zadawanie pytań), technikę niedokończonych zdań, dyskusję panelową. Następnie zostaje przedstawiony bank pojęć/terminów związanych z lingwistyką kognitywną (podanie ekwiwalentów terminów w innych (znanych studentom) językach słowiańskich i w języku angielskim). Studenci dokonują selekcji pojęć i definiują te, które już znają. Stosują definicje: realnoznaczeniową, zakresową, synonimiczną/antonimiczną lub przykładową. Nauczyciel koryguje i uzupełnia sformułowania studentów. (a. nauczyciela, a. studenta)	15
3. Główna aktywność	Nauczyciel podaje naukową definicję omawianego kierunku *Lingwistyka kognitywna*, przedstawia wachlarz zagadnień z nią związanych.	45

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Podkreśla ścisły związek LK z rozwojem myśli filozoficznej, szczegółowo wyjaśnia zagadnienia: wyróżnienie kategorii przez Arystotelesa, teoria thései i phýsei, spór o powszechniki, fenomenologia. Prezentację rozwoju dyscypliny rozpoczyna w starożytności (Grecja), kontynuuje, odsyłając do średniowiecza, do nowożytności – do Marcina Lutra, Gottfrieda Wilhelma Leibnitza, Immanuela Kanta, Johana Gottfrieda Herdera, Wilhelma Humboldta, amerykańskich neohumboldtystów. Bardziej szczegółowo omawia myśli Edmunda Husserla, Martina Heideggera, Hansa-Georga Gadamera, Ludwika Wittgensteina i Jana Patočki. Następnie nauczyciel przechodzi do opisu tradycji właściwej LK – w Stanach Zjednoczonych, Kanadzie, Polsce, Estonii, Związku Radzieckim / Federacji Rosyjskiej, w Czechach i na Słowacji, podając konkretne nazwiska i tytuły prac. Przedmiotem uwagi są podtematy: językowy obraz świata oraz kategoryzacja/prototypizacja/stereotypizacja. (a. nauczyciela)	
4. Zakończenie zajęć	Zajęcia zamyka podsumowanie tez przedstawicieli LK. Nauczyciel wskazuje na różny sposób postrzegania rzeczywistości i świadectwo takiej odmienności zawarte w językach. (a. nauczyciela)	5
5. Następne kroki	Studentom zostaną polecone prace autorów: G. Lakoffa i M. Johnsona, E. Rosch, P. Thagarda, J. Patočki, I. Vaňkovej, J. Bartmińskiego, S. i N. Tołstojów, N. Kiriny i innych, z których studenci wybierają tę, która odpowiada im najbardziej. Na podstawie wybranego źródła student/studenci przygotuje/przygotują prezentację, która będzie przedmiotem kolejnego spotkania.	15

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

6. Potrzebne materiały	Skrypt do przedmiotu w formie pisemne (w wersji elektronicznej lub drukowanej), prezentacja do zajęć w PowerPoint. Lista lektur do przygotowania zadania domowego, linki do materiałów dostępnych w Internecie.	-
7. Uwagi	Podanie terminu wypracowania zadania, informacji dotyczących objętości i formy prezentacji.	5

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 12. LINGWISTYKA KOGNITYWNA (2)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Spotkanie ma na celu uwrażliwić studentów na inne widzenie świata przez użytkowników różnych języków, szczególnie słowiańskich. Powinno zainteresować studentów metodami opisu rzeczywistości pozajęzykowej, nauczyć dostrzegać w języku obecność metafor, przekonać o kulturowym charakterze leksyki, frazeologizmów. Spotkanie daje studentom możliwość zaprezentowania własnej interpretacji problematyki.	
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od powtórki wiedzy teoretycznej na temat LK. Nauczyciel sprawdza wiedzę studentów na poprzednio omawiane tematy. Zadaje pytania o definicję i wachlarz zagadnień LK, o jej zakotwiczenie w teoriach filozoficznych. Sygnałem do rozpoczęcia zajęć jest przypomnienie zadań wynikających z poprzedniego spotkania – przygotowanie przez studenta (studentów) własnej prezentacji na podstawie lektury pracy jednego autora. W zależności od tematu prezentacji nauczyciel podaje potrzebne dodatkowe informacje. (a. nauczyciela, a. studenta)	20
3. Główna aktywność	Prezentacja/prezentacje na wybrany temat przygotowane przez studentów. (a. studenta)	35-45
4. Zakończenie zajęć	Zadawanie pytań studentom, dyskusja na zaprezentowany temat / zaprezentowane tematy, uzupełnienia i korekcja ze strony nauczyciela, dodatkowe pytania i komentarze. Ocena ustna aktywności studenta/studentów przez nauczyciela i pozostałych studentów.	20-30

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Zamknięcie tematu /tematów, sformułowanie podstawowych tez zawartych w prezentacji/prezentacjach. (a. nauczyciela, a. studenta)	
5. Następne kroki	Zapowiedź tematu kolejnych zajęć.	5
6. Potrzebne materiały	Sprzęt: laptop, rzutnik	-
7. Uwagi	-	-

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 13. TEOLINGWISTYKA (1)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Nauczyciel wyjaśnia: Czym jest i czym się zajmuje teolingwistyka? Z którą dyscypliną językoznawczą ma najwięcej cech wspólnych? Jakie są jej metody badawcze? Czym wzbogaca językoznawstwo ogólne? Jakie jest uzasadnienie istnienia tego działu językoznawstwa zewnętrznego? Do czego służy? Kogo interesuje w szczególności? Kto zajmuje się tą dyscypliną? (mapa skojarzeń) (a. nauczyciela)	5
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od próby zdefiniowania dziedziny *Teolingwistyka* oraz od przedstawienia innych określeń tego kierunku w językoznawstwie. Do tego celu nauczyciel stosuje metody: rozmowę nauczającą (zadawanie pytań), technikę niedokończonych zdań, dyskusję panelową. Następnie zostaje przedstawiony bank pojęć/terminów odnoszących się do teolingwistyki (podanie ekwiwalentów terminów w innych (znanych studentom) językach słowiańskich i w języku angielskim). Studenci dokonują selekcji pojęć i definiują te, które już znają. Stosują definicje: realnoznaczeniową, zakresową, synonimiczną/antonimiczną lub przykładową. Nauczyciel koryguje i uzupełnia sformułowania studentów. (a. nauczyciela, a studenta)	15
3. Główna aktywność	Nauczyciel podaje na czym polega (ewentualna) różnica między teolingwistyką a stylistyką. Służy się (starszymi) definicjami Ireny Bajerowej, Marii Karpluk, Jadwigi Sambor lub Jozefa Mistríka. Odsyłając do prac nowszych, stara się uzasadnić miejsce teolingwistyki w językoznawstwie zewnętrznym.	45

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Śledzi rozwój tej dyscypliny, podaje podstawową literaturę zagraniczną/zachodnioeuropejską oraz pochodzącą z państw słowiańskich, podając szczegółowe dane na temat autorów (badaczy) oraz ich prac z zakresu teolingwistyki. Dokonuje klasyfikacji/podziału teolingwistyki ze względu na zagadnienia, którymi dziedzina ta się zajmuje. Podaje naukową definicję teolingwistyki i uzasadnia powody, dzięki którym wyodrębniła się z szeroko rozumianej stylistyki. Następnie przedmiotem uwagi są podtematy: język religijny, styl religijny (i jego gatunki) oraz dyskurs religijny. (a. nauczyciela)	
4. Zakończenie zajęć	Nauczyciel wskazuje na różny sposób interpretacji zagadnień teolingwistycznych.	5
5. Następne kroki	Studentom zostaną polecone prace naukowe autorów: M. Grygerkovej, J. Bartoňa, J. Mlacka, I. Bogoczovej i innych, z których studenci wybierają tę, która odpowiada im najbardziej. ALBO Studentom zostaną polecone prace popularyzujące temat: A. Fleka, Z. Czendlika, M. Kašparů, tekst *Dobra czytanka wg św. z/Zioma Janka* itp. Na podstawie wybranego źródła student/studenci przygotuje/przygotują prezentację, która będzie przedmiotem kolejnego spotkania.	15
6. Potrzebne materiały	Skrypt do przedmiotu w formie pisemne (w wersji elektronicznej lub drukowanej), prezentacja do zajęć w PowerPoint. Lista lektur do przygotowania zadania domowego, linki do materiałów dostępnych w Internecie.	-
7. Uwagi	Podanie terminu wypracowania zadania, informacji dotyczących objętości i formy prezentacji.	5

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 14. TEOLINGWISTYKA (2)		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Spotkanie ma na celu utrwalić nabytą wiedzę teoretyczną i uwrażliwić studentów na problematykę z pogranicza lingwistyki (stylistyki) i teologii. Spotkanie powinno zainteresować studentów tematami związanymi ze sferą *sacrum* i upewnić ich, że sprawy związane z religią (wiarą w Boga lub w rzeczywistość przekraczającą możliwości poznawcze człowieka – transcendencja) są przedmiotem uwagi opracowań naukowych. Spotkanie daje studentom możliwość zaprezentowania własnej interpretacji problematyki.	-
2. Wprowadzenie	Zajęcia rozpoczynają się od powtórki wiedzy teoretycznej na temat teolingwistyki. Nauczyciel sprawdza wiedzę nabytą przez studentów w trakcie poprzedniego spotkania. Zadaje pytania o definicję i wachlarz zagadnień teolingwistyki. Sygnałem do rozpoczęcia zajęć jest przypomnienie zadań wynikających z poprzedniego spotkania – przygotowanie przez studenta (studentów) własnej prezentacji na podstawie lektury pracy jednego autora. W zależności od tematu prezentacji nauczyciel podaje potrzebne dodatkowe informacje. (a. nauczyciela, a. studenta)	20
3. Główna aktywność	Prezentacja/prezentacje na wybrany temat przygotowane przez studentów. (a. studenta)	35-45
4. Zakończenie zajęć	Zadawanie pytań studentom, dyskusja na zaprezentowany temat / zaprezentowane tematy, uzupełnienia i korekcja ze strony nauczyciela, dodatkowe pytania i komentarze. Ocena ustna aktywności studenta/studentów przez nauczyciela i pozostałych studentów.	20-30

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

	Zamknięcie tematu /tematów, sformułowanie podstawowych tez zawartych w prezentacji/prezentacjach. (a. nauczyciel, a. studenta)	
5. Następne kroki	Zapowiedź tematu kolejnych zajęć.	5
6. Potrzebne materiały	Sprzęt: laptop, rzutnik.	-
7. Uwagi	-	-

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

SPOTKANIE 15. TESTACJA I OCENA		Czas
1. Podstawowe pytania i cele edukacyjne	Nauczyciel testuje wiedzę studentów, ocenia ich znajomość przerobionego materiału. Celem spotkania jest zamknąć przedmiot, wysunąć wnioski na temat przydatności i nośności przedmiotu i jego sensowności.	-
2. Wprowadzenie	Studentom zostanie rozdany formularz testu i zostaną podane wskazówki do jego wypełnienia.	5
3. Główna aktywność	Pisemne odpowiedzi studentów na zadane w teście pytania; wykonanie przez studentów zadań testowych.	45
4. Zakończenie zajęć	Po upływie czasu przeznaczonego do samodzielnej pracy studentów nauczyciel zbiera formularze testowe.	5
5. Następne kroki	Studenci dowiadują się, kiedy i w jaki sposób dowiedzą się o wyniku testacji. W mniej licznej grupie studentów nauczyciel jest w stanie ocenić test na miejscu. Ogłoszenie wyników, analiza błędów, podanie wskazówek dotyczących ewentualnej ponownej testacji.	5 (+30)
6. Potrzebne materiały	Druk testu.	-
7. Uwagi	W wyjątkowej sytuacji można pisemny test zastąpić przez ustne kolokwium.	-

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

INFORMACJE

- przedmiot może zostać zrealizowany na studiach dziennych i zaocznych
- przedmiot może być realizowany w formie kontaktowej i online (np. w ramach platformy MS Teams)
- studenci mają do dyspozycji skrypt oraz prezentacje przygotowane przez nauczyciela
- studenci mogą skorzystać z konsultacji (w formie kontaktowej lub online)
- studenci mają do dyspozycji urządzenia techniczne służące do prezentacji (laptop, rzutnik)

Ogólna charakterystyka przedmiotu:

Omawiane w przedmiocie tematy dotyczą tzw. językoznawstwa zewnętrznego i znajdują się na pograniczu językoznawstwa i innych nauk społecznych.
Z tego powodu są często przez językoznawców lekceważone (zaniedbywane, omijane), a studenci nie mają zbyt wielu okazji zapoznać się z ich treścią. Interdyscyplinarny charakter tych dziedzin naukowych przesądza m.in. o stosowanych metodach badań nad językiem.

W przedmiocie zostaną przedstawione kierunki językoznawstwa ogólnego uważane za „nowe" lub przynajmniej młodsze (odmienne) od tradycyjnego strukturalizmu. Ich wspólną cechą jest zintegrowany opis języka uwzględniający społeczny i kulturowy kontekst rozwoju danej wspólnoty językowej, ogólne „środowisko naturalne" języka.

Nacisk kładzie się na aktualne osiągnięcia badawcze takich kierunków, jak: socjolingwistyka, ekolingwistyka, etnolingwistyka, antropolingwistyka, psycholingwistyka, teolingwistyka, lingwistyka kognitywna, polityka językowa, i to szczególnie w krajach słowiańskich po zmianach ustroju (1989) i – w konsekwencji – rozpadzie państw federacyjnych: Związku Radzieckiego, Jugosławii i Czechosłowacji.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Do przedmiotu zostały wybrane tylko niektóre z nowatorskich teorii lingwistycznych drugiej połowy XX wieku lub przełomu XX i XXI wieku. Wyboru dokonano na podstawie obecności wspólnego elementu, który łączy wszystkie omawiane (sub)dyscypliny. Elementem tym jest człowiek, w tym wypadku *homo loquens*, użytkownik języka urodzony, wychowany i żyjący w konkretnej kulturze, „mieszkający" w własnym języku ojczystym i oglądający świat przez pryzmat swojego języka.

Metody nauczania:

Każde z zajęć przewiduje część wykładową (aktywność nauczyciela) oraz część praktyczną (poznawczą, empiryczną, poszerzającą temat; aktywność studenta). Część wykładowa może być prowadzona formą online.

Skład/kolejność czynności:

(- kolejne zajęcia: sprawdzanie wiedzy na temat przerobiony na poprzednich zajęciach; forma dyskusji; ocena ustna; aktywność (dalej a.) nauczyciela
i studenta, rozmowa nauczająca (zadawania pytań), technika niedokończonych zdań, dyskusja panelowa)

- prezentacja i definicja pojęć (terminów fachowych) związanych z daną subdyscypliną lingwistyczną (a. nauczyciela); definiowanie pojęć, kula śniegowa (a. studenta)

- wprowadzenie do zagadnienia, wachlarz poruszanych przez daną subdyscyplinę tematów (a. nauczyciela); wachlarz zagadnień

- miejsce danej subdyscypliny w kontekście innych nauk społecznych; jej interdyscyplinarny charakter (a. nauczyciela); mapa skojarzeń

- szczegóły związane z omawianą subdyscypliną: początki, rozwój, przedstawiciele zagraniczni, dorobek słowiańskich środowisk naukowych, specyfika
w zakresie problematyki i/lub metod badawczych, istotne publikacje związane z tematem (a. nauczyciela); linia czasu

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

- zadanie w ramach indywidualnych aktywności studentów: propozycje podtematów/wątków, wskazówki i rekomendacje odnoszące się do literatury przedmiotu, źródeł informacji, metod opracowania (a. studenta)

- prezentacje opracowań podtematów przez studentów (a. studenta)

- dyskusja na poruszane tematy, korekcja i uzupełnienie informacji, autorefleksja studenta (a. studenta, a. nauczyciela)

- podsumowanie, powtórzenie najważniejszych tez przerabianej subdyscypliny (a. nauczyciela, a. studenta)

(- ostatnie zajęcia: ocena wiedzy zyskanej w przedmiocie; forma testu pisemnego; przedmiotem ewaluacji są przede wszystkim fakty, ale również rozumienie sensu danej subdyscypliny)

Aktywności (a.) nauczyciela:

ułożenie (przygotowanie, napisanie) skryptu, przygotowanie prezentacji towarzyszących wykładom, wybór tematów odpowiednich do opracowania przez studentów, sprawdzenie zadań studentów, kierowanie dyskusją, podsumowanie i ocena wiedzy studenta

Aktywności (a.) studenta:

obecność na zajęciach, przygotowanie do (kolejnych) zajęć, opracowanie zleconego zadania, uczestniczenie w dyskusji

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

LITERATURA

Uwaga: Do przygotowania treści przedmiotu została wykorzystana podana poniżej literatura fachowa. W trakcie omawiania konkretnych tematów odsyła się do kolejnych źródeł (patrz „Scenariusz prowadzenia zajęć w przedmiocie")

Anusiewicz J., Dąbrowska A., Fleischer M., 2000, Językowy obraz świata i kultura. Projekt koncepcji badawczej. In *Język a Kultura*, tom 13, Wrocław: UWr., s. 11-44.

Bartmiński J. (red.), 1999, *Językowy obraz świata*. Lublin: UMCS.

Brouček S. et al., 1991, Základní pojmy etnické teorie. „Český lid", 78, 4, s. 237-257.

Budakowska E. (red.), 2005, *Tożsamość bez granic. Współczesne wyzwania*. Warszawa: UWar.

Dubisz S., 1990, *Język – Kultura – Społeczeństwo. Wybór studów i materiałów*. Warszawa: PAN.

Bugarski R., 2005, *Jezik i kultura*. Beograd: Biblioteka XX vek.

Čermák F., 1997, *Jazyk a jazykověda. Přehled a slovníky*. Praha: Pražská imaginace.

Dyoniziak R., Iwanicka K., Karwińska A. et all, 1997, *Społeczeństwo w procesie zmian. Zarys socjologii ogólnej*. Wyd. II. Zielona Góra: Zachodnie Centrum Organizacji.

Karlík P., Nekula M., Pleskalová J. (eds.), 2002, *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

Karlík P., Nekula M., Pleskalová J. (eds.), 2018, *Nový encyklopedický slovník češtiny online*. https://www.czechency.org/slovnik

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Gabal I. et all., 1999, *Etnické menšiny ve střední Evropě. Konflikt nebo integrace*. Praha: G+G.

Грковић-Мејџор J., Кончаревић K. (уред.), 2013, *Теолингвистичка проучавања словенских језика*. Београд: САНУ.

Kożyczkowska A., 2019, *Kaszubszczyzna. Pedagogicznie o języku i tożsamości*. Gdańsk: UG.

Kurcz I., 1976, *Psycholingwistyka. Przegląd problemów badawczych*. Warszawa: PWN.

Lubaś W., 2009, *Komparacja współczesnych języków słowiańskich: Polityka językowa*. Opole: UO.

Lubaś W., 2013, *Studia socjolingwistyczne*. Opole: UO.

Matuszczyk B., 2007, Dlaczego spór o język religijny. In: *Język religijny dawniej i dziś III*, Poznań: UAM, s. 151-158.

Misiak M., 2006, *Łemkowie. W kręgu badań nad mniejszościami etnolingwistycznymi w Europie*. Wrocław: UWr.

Muryc J., 2010, *Obecné a specifické rysy polsko-české jazykové interference na českém Těšínsku*. Ostrava: OU.

Nebeská I. (red.), 2004, *Čítanka textů z kognitivní lingvistiky I*. Praha: UK.

Nebeská I. (red.), 2007, *Čítanka textů z kognitivní lingvistiky II*. Praha: UK.

Pajdzińska A., 2010, Czy „zaklęty krąg języka można przekroczyć?" In *Relatywizm w języku i kulturze* (red. A. Pajdzińska, R. Tokarski). Lublin: UMCS.

Patočka J., 1992, *Přirozený svět jako filozofický problém*. Praha: Edice Orientace.

Peregrin J., 2014, *Jak jsme zkonstruovali vlastní mysl*. Praha: Dokořán.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE
UNIVERSITY OF OSTRAVA
Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

Radovanović M., 1997, *Spisi iz kontekstualne lingvistike*. Biblioteka Matice srpske. Sremski Karlovci – Novi Sad.

Schwarzová M., 2009, *Úvod do kognitivní lingvistiky*. Przel. F. Smolík. Praha: Dauphin.

Szul R., 2009, *Język, naród, państwo. Język jako zjawisko polityczne*. Warszawa: PWN.

Šatava L., 2009, *Jazyk a identita etnických menšin. Možnosti zachování a revitalizace*. Praha: Sociologické nakladatelství.

Vaňková I., 2007, *Nádoba plná řeči*. Praha: Karolinum.

Vaňková I., Nebeská I., Saicová Římalová L., 2005, *Co na srdci, to na jazyku. Kapitoly z kognitivní lingvistiky*. Praha: Karolinum.

UNIVERSITY OF SILESIA IN KATOWICE

UNIVERSITY OF OSTRAVA

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union